

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ
ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ
імені С.З. ГЖИЦЬКОГО
заснований у 1998 році

Scientific Messenger
of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskyj

Том 11, № 3 (42)
Частина 1

Львів – 2009

УДК 378.14

Ощипок І.М., д.т.н., професор ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького,
Томаневич Л.М., к.е.н., доцент[©]
Львівський державний університет внутрішніх справ,
Паска М.З., к.вет.н., доцент, ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького
Ромашко І.С., к.т.н., асистент ЛНУВМ та БТ імені С.З. Гжицького

ЗАВДАННЯ І ФУНКЦІЇ КОНТРОЛЮ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

У статті вивчені питання стосовно підходу до системи контролю у навчанні та виділені основні засоби його реалізації

Ключові слова: контроль, навчання, знання, підхід, зміст

Актуальність проблеми контролю пов'язана з досягненням в останній час певних успіхів у реалізації практичної ролі навчання, завдяки чому розширилась сфера застосування контролю, вирости його можливості позитивного впливу на навчальний процес, виникли умови для раціоналізації самого контролю, як складової частини цього процесу.

Основні недоліки при здійсненні контролю знань неправильне розуміння його функції, неоправдане переоцінювання його ролі в процесі навчання, контроль перетворюється у самоціль на практичних заняттях; використання одноманітних методів контролю; суб'єктивізм у виставленні оцінок, відсутність чітких обґрунтованих критеріїв.

Мета даної роботи – розкрити комплексний підхід до системи контролю у навчанні і виділити основні засоби його реалізації.

При підготовці до занять необхідно пам'ятати, що пошуки необхідних форм контролю і його організації – це важливе завдання педагога. Коли, чого, скільки студентів, за якими питаннями, за допомогою яких засобів необхідно опитати і оцінити – все це повинно бути продумано викладачем при підготовці до заняття. Поряд з тим необхідно продумати, чим повинні займатися студенти під час опитування їх товариша. У кожного викладача повинна бути своя система контролю, вона повинна включати різноманітні засоби і прийоми роботи, щоб студенти розуміли, що викладач постійно контролює їх успіхи, рівень і якість оволодіння знаннями.

Говорячи про дисципліни, які викладаються необхідно відзначити, що основним компонентом змісту навчання є не стільки знання, скільки навички і уміння. При їх формуванні на перший план висувається такий спосіб навчання, як підкріплення. Успішне становлення навички і уміння неможливо без того, щоб студент не знав, чи правильні його дії, чи ні. Не отримуючи такої інформації ззовні, головним чином від викладача, він оцінює себе сам, що нерідко закріплюються помилкові дії і формуються у студентів неправильні

[©] Ощипок І.М., Томаневич Л.М., Паска М.З., Ромашко І.С., 2009

навики. Оцінка дії студента і є підкріплення. Проте, здійснити підкріплення важко без спостережень за діями студента, або без ознайомлення з їх результатом.

Крім того, для того, щоб оцінка була правильною, необхідне кваліфіковане спостереження, яке власне говорячи, і являє собою контроль.

Контроль, як і всі інші компоненти навчального процесу виконує певні функції. Під функцією будемо розуміти роботу, яка виконується тим чи іншим способом з накладеними обов'язками, які необхідно виконати.

Часто говорять про навчальну функцію контролю. Існує думка, що перевіряючи ми вчимо, а виправляючи помилки, ми показуємо правильні способи дії. Якщо провести науковий аналіз і не називати навчанням те, що включає навчальний процес, то навчальна функція повинна бути обмежена передачею знань і діями викладача з формування навиків і умінь. Організація навчальних дій студентів, сприяння до таких дій віднесемо до організуючих або стимулюючих функцій викладача.

Як відомо [1,2], знання передають у процесі пояснення або показу, а навиків формують не однократним підкріпленням. На цьому навчальні функції викладача закінчуються, так як наступні навиків і умінь формуються у повторювальних діях студентів які оволодівають відповідними навиками у організованих викладачем вправах. Тому, можна стверджувати про навчальні функції, пояснення, показу чи підкріплення, навчальні функції вправ, в процесі яких реалізуються, такі способи навчання, як повторення і пошук, але не доцільно говорити про навчальні функції контролю. У своїх рецептивних навчальних діях викладач не має можливості ні передавати студентам знання ні оцінювати його дії (підкріплення).

Передавати студентам знання і оцінювати його дії можна після того, як контроль закінчився, хоча і на основі тієї інформації, яку він отримав в результаті процесу контролю. Тому, навчальну функцію контроль виконувати не може.

Виховна функція контролю у цілому є супутньою, але може бути і домінуючою, коли наприклад, викладач прагне привчити окремих студентів до систематичної роботи, старається впливати на їх психоемоційні особливості (розвивати волю, пам'ять тощо), стимулювати їх оцінкою, при появі зайвої самовпевненості більш суворий підхід до оцінки. Часто можна почути думку про коректуючі чи контрольні – коректуючі функції контролю. Дійсно, прослухавши студента, викладач може виправити його помилки, тобто пояснити чи показати правильні положення, розглядуваного питання. Проте коректування проходить після контролю, на основі тієї інформації, яка отримана у процесі контролю і є функцією показу чи пояснення, а не контролю.

На основі інформації, отриманої під час контролю, можна попередити становленням помилкових навиків, зробити узагальнюючі висновки про метод навчання, визначити рівень підготовки студентів, оцінити їх роботу, змінити прийоми навчання, відкоректувати завдання відстаючим студентам, але це не означає, що коректування, узагальнення, оцінка – все це функції контролю. У

Summary

I.M. Oshchypok, d.engen.s. professor LNUVM and BT of the named of S.Z. Gzhitskogo, **L.M. Tomanevych**, к.ekon.s., an associate professor is the Lviv state university of internal affairs, **M.Z. Paska**, к.vet.s., associate professor,

I.C. Romashko, к. engen.s. assistant LNUVM and BT of the named of S.Z. Gzhitskogo

A TASK AND CONTROL FUNCTIONS IS IN EDUCATIONAL PROCESS OF MORE HIGHESTABLISHMENTS OF EDUCATION

In the articles studied of question in relation to approach to the checking system in studies and the fixed assets of his realization are selected

Key words: control, studies, knowledge, approach, maintenance

Стаття надійшла до редакції 4.09.2009

всіх перелічених випадках контроль уже виконав свою роль, він подав інформацію про стан знань студента в даному відрізку часу. Якщо уявити навчання керувальною системою, яку керуюча система (викладач), старасться перевести з одного стану в інший, то можна, константувати, що інформація яка поступає під час контролю є зворотнім зв'язком.

Тому, функцію контролю яка полягає в отриманні інформації про рівень підготовки студентів можна назвати функцією зворотнього зв'язку. Ця функція надзвичайно важлива: вона дозволяє викладачу керувати навчальним процесом, діяти усвідомлено і систематично забезпечувати студентів підкріпленням. Неможна забувати і іншу важливу роль контролю. Відомо, що спеціально готуються до контрольної, модуля, заліку, іспиту. В присутності викладача всі студенти виконують задані завдання. Наявність чи очікування контролю стимулює навчальні дії студентів, є додатковим мотивом їх навчальної діяльності. Цей факт дозволяє стверджувати про ще одну функцію контролю: стимулюючу.

Стимулююча функція в основному зв'язана з оцінюванням. Проте, сама оцінка, як стверджувалось вище, виходить за межі контролю і являє собою підкріплення, якщо використовувати з навчальною, а не каральною метою. Все що стосується контролю, то його стимулююча функція не виходить за межі рецептивних навчальних дій викладача.

Таким чином, стимулююча функція і функції зворотнього зв'язку вичерпують функцію контролю. Ця мала чисельність функцій контролю ні в якому разі не принижує його значення в навчанні.

Більш того, якщо враховувати, що організація навчання і мотивація у навчанні є фундаментом і рухомою силою навчання спеціальних дисциплін, то стає зрозумілим, яка важлива роль відводиться контролю. Без інформації про стан навчання студентів (зворотній зв'язок) неможливо грамотно керувати навчальним процесом, а без систематичної роботи студентів, яку важко уявити без стимулювання, не можна сформувати у них навичок і умінь. Функцію контролю реалізує тільки викладач. Інформативний матеріал підручника, а також спеціальні машини і оргтехніка створюють сприятливі умови для самоконтролю.

Література

1. Волков Н.П. Педагогіка. Посібник: - К.: Академія, 2003 – 236 с.
2. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Екс Об, 2003. – 340 с.
3. Карта шов П.Й. Внедрение рекомендаций педагогической науки в практику. – М, 1984. – 232 с.
4. Педагогічний пошук/ за ред.. В.Ф. Беха. – К., 1989. – 178с.
5. Юсуфбекова Н.Р. Общие основы педагогических инноваций: Опыт разработки теории инновационных процессов образования. М., 1991. – 236 с.